

СИЛАБУС
з дисципліни «Електронне врядування»
на отримання ступеню вищої освіти «бакалавр» за спеціальністю
281 «Публічне управління та адміністрування»
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка

1) Чалий Ігор Вільович, к.т.н., доцент кафедри кібернетики.

<http://new.khntusg.com.ua/staff/chalij-igor-vilijovich>

2) Пререквізити (базові знання необхідні для успішного опанування компетентностями): «Інформаційні системи та технології», «Економічний аналіз та інформаційно-аналітична діяльність», «Інституційні основи ЄС», «Основи публічного управління та адміністрування», «Державне та регіональне управління», "Управління державними і місцевими фінансами та бюджетом".

Постреквізити: (перерахувати дисципліни, які продовжують вивчення даного предмету): «Інституціональна система України», «Адміністративний менеджмент», «Організація надання адміністративних послуг», виконання кваліфікаційної роботи.

3) Коротка анотація дисципліни (загальна характеристика, особливості, переваги).

Навчальна дисципліна " Електронне врядування " є базовою складовою системи формування комп'ютерно-інформаційної компетентності бакалаврів з публічного управління та адміністрування. Вона **буде корисна** майбутнім кваліфікованим фахівцям для набуття світоглядних знань про сучасний стан електронного врядування, та має завдання надати базові знання про категоріальний апарат електронного врядування, сучасні концепції державного та електронного врядування, специфіку організації електронного урядування усередині країни та розподілу повноважень та компетенцій органів влади різних рівнів, світові моделі електронного урядування, формування навичок самостійної роботи з джерелами за фахом в Інтернеті, для набуття здатності забезпечити високоефективну інформаційну діяльність державного службовця, зокрема, в частині практичного застосування технічних та програмних засобів діджиталізації.

Ця дисципліна, як наукова, носить інтегративний характер і перебуває на стику деяких самостійних дисциплін. Впровадження її у систему навчання пов'язано з якісно новими потребами у інформаційному забезпеченні державного управління, підвищенням ролі інформаційного чинника у процесах прийняття управлінських рішень та реалізації права громадян України на доступ до інформації.

Вивчення даної дисципліни дає можливість студенту:

знати: категорійно-понятійний апарат проблематики інформаційного суспільства та електронного врядування; загальні принципи, методи та моделі електронного врядування; нормативно-правові засади забезпечення розвитку інформаційного суспільства та електронного врядування; сутність, значення та основні етапи формування електронного уряду в Україні; основні принципи, напрями і механізми трансформації системи публічного управління в Україні у відповідності з вимогами інформаційного суспільства; організаційну систему управління впровадженням електронного врядування в Україні; кращий зарубіжний та вітчизняний досвід у цій сфері.

вміти: оцінювати та аналізувати стан електронного врядування; застосовувати набуті навички в практичній діяльності щодо інформаційної політики; оцінювати стан ведення органами державної влади та місцевого самоврядування своїх електронних інформаційних ресурсів; використовувати найкращий зарубіжний та вітчизняний досвід у цій сфері; здійснювати комплексний аналіз рівня готовності органів державної влади та місцевого самоврядування до впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій; застосовувати комунікаційні та інформаційні технології в процесі підготовки, прийняття та впровадження управлінських рішень.

4) Мета та основні задачі дисципліни.

Мета навчальної дисципліни полягає в формуванні комплексу професійної компетентності майбутніх державних службовців, щодо системи електронного урядування з використанням новітніх ІКТ, за для покращення рівня і якості державних послуг громадянам і подальшого інноваційного розвитку публічної служби. Ознайомлення студентів з електронним урядуванням, основними поняттями цього курсу, нормативно-правовою базою з питань електронного урядування, сутністю, принципами, функціями, етапами впровадження та основними проблемами, пов'язаними з цим процесом.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

- формування сучасних теоретичних та практичних знань, умінь та навичок з електронного урядування, налагодження ефективних комунікацій з метою кращої підготовки до співробітництва та взаємодії в інформаційному суспільстві та суспільстві знань;
- формування навичок самостійної роботи з джерелами інформації за фахом в Інтернеті;
- вироблення вміння застосовувати у професійній діяльності основні методи і принципи новітніх інформаційних і комунікаційних технологій;
- вироблення вміння застосовувати у професійній діяльності основні методи і принципи електронного урядування.

Компетентність, що забезпечує.

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. Навички міжособистісної взаємодії.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів. Здатність використовувати в процесі підготовки і впровадження управлінських рішень сучасні ІКТ. Здатність використовувати систему електронного документообігу в організації. Здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій. Здатність впроваджувати інноваційні технології. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

5) Організація навчання.

Система оцінювання

Професійні компетенції	Методи та форми навчання		Оцінка рівня сформованості компетентностей	
			Форма контролю	Бал
Змістовний модуль 1. Електронне урядування як основа управлінської діяльності установ.				40
Здатність використовувати в процесі підготовки і впровадження управлінських рішень сучасні ІКТ. Здатність здійснювати інформаційно-	Лекція	Вступ до курсу. Концептуальні засади електронного урядування.	Робота на лекції	2
	Практичне заняття	Категорійно-понятійний апарат, основні підходи до формування базових понять, визначення дефініцій	Відпрацювання заняття. Підготовка та захист звіту.	3
	Практичне	Стратегії розвитку	Відпрацювання	3

аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій.	заняття	інформаційного суспільства та електронного врядування. Міжнародні та національні документи щодо ролі та місця держави у розвитку інформаційного суспільства та електронного врядування.	заняття. Підготовка та захист звіту.	
	Самостійна робота студентів	Ризики впровадження електронного врядування. Пілотний проект як інструмент зменшення рівня ризику.	Презентація результатів	2
	Лекція	Етапи впровадження електронного врядування.	Робота на лекції	2
	Практичне заняття	Моделі електронного врядування.	Відпрацювання заняття. Підготовка та захист звіту.	3
	Практичне заняття	Нормативно-правове забезпечення електронного врядування.	Відпрацювання заняття. Підготовка та захист звіту.	3
	Самостійна робота студентів	Загальносвітові тенденції як фактор впливу на електронне врядування: глобалізація, розвиток світового інформаційного суспільства, зростання складності та невизначеності...	Презентація результатів	2
	Лекція	Електронна демократія та електронна держава.	Робота на лекції	2
	Практичне заняття	Новітні форми залучення громадян до процесу прийняття рішень: е-охоплення, е-включення, е-участь, е-партнерство.	Відпрацювання заняття. Підготовка та захист звіту.	3
	Практичне заняття	Технологічні, організаційні, політичні аспекти електронної демократії.	Відпрацювання заняття. Підготовка та захист звіту.	2
	Самостійна робота студентів	Модель надання державних послуг громадянам електронними каналами. Пріоритетні напрями розвитку електронних консультацій з громадянами.	Презентація результатів	2
	Лекція	Електронне врядування як обов'язкова умова	Робота на лекції	2

		розвитку електронної демократії		
	Практичне заняття	Проблеми цифрової нерівності в контексті розбудови інформаційного суспільства та розвитку електронного урядування.	Відпрацювання заняття. Підготовка та захист звіту.	3
	Практичне заняття	Державна політика та державне управління розвитком інформаційного суспільства та електронного урядування	Відпрацювання заняття. Підготовка та захист звіту.	3
	Самостійна робота студентів	Системи оцінювання розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування. Самостійне доопрацювання матеріалів змістовного модуля 1.	Презентація результатів	3
Змістовний модуль 2. Електронне урядування на сучасному етапі.				40
Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів. Здатність впроваджувати інноваційні технології. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.	Лекція	Зарубіжний та вітчизняний досвід впровадження електронного урядування .	Робота на лекції	3
	Практичне заняття	Організаційно-правове забезпечення електронного урядування в Україні.	Відпрацювання заняття. Підготовка та захист звіту.	4
	Практичне заняття	Стандартизація в електронному урядуванні	Відпрацювання заняття. Підготовка та захист звіту.	3
	Самостійна робота студентів	Сучасні державні проекти з розвитку електронного урядування в Україні та їх законодавче забезпечення.	Презентація результатів	3
	Лекція	Інформаційна інфраструктура електронного урядування.	Робота на лекції	3
	Практичне заняття	Інтернет як основа електронного урядування. Державна політика розвитку Інтернет в Україні. Сучасний стан та перспективи розвитку Інтернет в Україні.	Відпрацювання заняття. Підготовка та захист звіту.	3
	Практичне заняття	Стан та тенденції розвитку телекомунікаційних та інформаційно-комунікаційних систем в Україні.	Відпрацювання заняття. Підготовка та захист звіту.	3
	Самостійна	Упровадження систем	Презентація	3

	робота студентів	електронного документообігу.	результатів	
	Лекція	Інформаційна безпека в електронному врядуванні	Робота на лекції	3
	Практичне заняття	Задачі захисту інформації на рівні користувача.	Відпрацювання заняття. Підготовка та захист звіту.	3
	Практичне заняття	Досвід забезпечення інформаційної безпеки країн ЄС в умовах впровадження новітніх інформаційних технологій.	Відпрацювання заняття, підготовка до заліку	3
	Практичне заняття	Завдання органів влади щодо захисту інформації.	Відпрацювання заняття, підготовка до заліку	3
	Самостійна робота студентів	Самостійне доопрацювання матеріалів змістовного модуля 2.	Презентація результатів, підготовка до заліку	3
Залік				20
Загальна кількість годин		90	Кількість балів	100
з них аудиторні		44		
самостійні		46		
Вид контролю				залік

Приєм і консультації по виконанню завдань щодо самостійної роботи студентів (СРС) проводяться викладачем згідно встановленого графіку.

Завдання СРС рахуються виконаними, якщо:

- виконані і здані в зазначені викладачем строки;
- повністю виконані (розкривають тему завдання);
- не мають логічних і розрахункових помилок;
- виконані студентом самостійно.

При умові невиконання одного із зазначених умов, кількість балів знижується на 1 бал. При умові невиконання і відсутності завдання оцінюється 0 балами. Студент зобов'язаний виконати всі завдання.

Модулі проводяться викладачем у вигляді тестування або співбесіди.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Положення «Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою»

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6) Політика курсу.

Студент зобов'язаний щодня відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого розкладу, не запізнюватися, мати відповідний зовнішній вигляд. У разі відсутності через хворобу надати відповідну довідку. Пропущені заняття відпрацьовувати в визначений викладачем час.

Студент повинен старанно виконувати завдання, брати активну участь в навчальному процесі.

7) Література

Базова

1. Про інформацію [Електронний ресурс]: Закон України від 13.01.2011 р. № 2938-17. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>. – Назва з титул. екрану.

2. Про доступ до публічної інформації [Електронний ресурс]: Закон України [від 13.01.2011 р. № 2939-VI]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?showHidden=1&art_id=244273463&cat_id=244268916. – Назва з титул. екрану.

3. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід: монографія / За заг. ред. Сергія Чернова, Валентини Воронкової, Віктора Банаха, Олександра Сосніна, Пранаса Жукаускаса, Йоліти Ввайнхардт, Регіни Андрюкайтене; Запоріж. держ. інж. акад. – Запоріжжя: ЗДІА, 2016. – 606 с.

4. Про порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 січ. 2002 р. №3. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3-2002-%D0%BF.

5. Клімушин П. С. Електронне урядування в інформаційному суспільстві: [монографія] / П. С. Клімушин, А. О. Серенок. – Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2010. – 312 с.

6. Про телекомунікації: Закон України від 18.11.2003 р. № 1280-IV, зі змінами. – Режим доступу: zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1280-15. – Назва з екрану.

7. Деякі питання документування управлінської діяльності. Постанова Кабінету міністрів України від 17 січня 2018 р. № 55.

8. Електронний документообіг та захист інформації: навч. посіб./ О.Б. Кукарін / За заг. ред. д. держ. унр., професора Н.В. Грицяк-К.: НАДУ, 2015.-84 с.

9. Дубова С. В. Електронне урядування: Навчально-методичний посібник./с.40 С. В. Дубова –К.: «Центр учбової літератури».2017.-144 с.

10. Абраменко Ю. Ю., Чикаренко І. А. Зарубіжний досвід е-врядування та проблеми його імплементації в Україні / Ю. Ю. Абраменко, І. А. Чикаренко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2009-02/09aууриu.pdf>.

11. Державне управління в умовах розвитку інформаційного суспільства : навч. посіб. / Н.В. Грицяк, Л.В. Литвинова. – За заг. ред. д. держ. упр., професора Н. В. Грицяк. – К. : Вид-во К.І.С., 2015. – 108 с.

12. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А.І. Семенченка, В.М. Дрешпака. – К., 2017. Частина 9: Електронний документообіг. Реінжиніринг адміністративних процесів в органах публічної влади / [С.П. Кандзюба, Р.М. Матвійчук, Я.М. Сидорович, П.М. Мусієнко]. – К.: ФОП Москаленко О. М., 2017. – 64 с.

13. Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А.І. Семенченка, В.М. Дрешпака. – К., 2017.
14. Електронне урядування. Опорний конспект лекцій. Дзюба С.В., Жилиєв І.Б., Полумієнко С.К, Рубан І.А., Семенченко А.І. За ред. А.І. Семенченка. – Київ, 2012. (ОБСС 2012).
15. Машкаров Ю.Г. Електронне урядування. Інформатизація державного управління, Навчальний посібник./ Ю.Г. Машкаров, О.В. Орлов, П.С. Клімушин, І.В. Кобзев, М.В. Мордвинцев – Х.: Вид-во ХарPI НАДУ "Магістр", 2011. – 292 с.

ДОПОМІЖНА

1. Георгиев И. Центральная Европа на пути к электронному правительству // Государственное управление в переходных экономиках. Интернет на службе граждан. - К.: Международный центр перспективных исследований, 2003. - С. 11 – 14.
2. Демпси Дж. Электронное правительство и его выгоды для широких масс // Государственное управление в переходных экономиках. Интернет на службе граждан. - К.: Международный центр перспективных исследований, 2003. - С. 24 - 27.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 24.02.2003 №208 "Про заходи щодо створення електронної інформаційної системи "Електронний уряд", <http://www.e-ukraine.info/ukr/postanova.php>.
4. Марченко В.В. Електронне урядування в органах виконавчої влади: адміністративно-правові засади : монографія. Харків : Панов, 2016. 444 с.
5. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України від 05.07.1994 р. № 80/94-ВР, зі змінами. – Режим доступу: zakon5.rada.gov.ua/laws/show/80/94-вр. – Назва з екрану.
6. Остапов С. Е. Технології захисту інформації: навчальний посібник / С. Е. Остапов, С. П. Євсєєв, О. Г. Король. – Х.: ХНЕУ, 2013. – 476 с.
7. Електронна демократія : навч. посіб. / Н. В. Грицяк, С. Г. Соловійов; за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Н. В. Грицяк. – К. : НАДУ, 2015 – 66 с.
8. Концепція реформування публічної адміністрації в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pravo.org.ua/files/administr/Konceptsiya_reform_pabl_admin_2.doc.
9. Концепція формування та функціонування інтегрованої інформаційно-аналітичної системи органів державної влади та органів місцевого самоврядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.stc.gov.ua>.
10. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 січня 2016 року «Про Стратегію кібербезпеки України»: Указ Президента України від 27.01.2016 р. № 96/2016. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/962016-19836>. – Назва з екрану.
11. Клімушин П. С. Електронне урядування в інформаційному суспільстві: [монографія] / П. С. Клімушин, А. О. Серенок. – Х.: Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2010. – 312 с.
12. Глосарій термінів Європейського Союзу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://europa.dovidka.com.ua/p.html#Enterprise_policy.
13. Хорошко В. О. Основи інформаційної безпеки: підручник / В. О. Хорошко, В. С. Чередниченко, М. Є. Шелест; за ред. В. О. Хорошка. – К.: ДУІКТ, 2008. – 186 с.
14. Концепція формування та функціонування інтегрованої інформаційно-аналітичної системи органів державної влади та органів місцевого самоврядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.stc.gov.ua>.
15. Вітчизняний і зарубіжний досвід впровадження електронного урядування / С. А. Чукут, О. В. Загвойська; за заг. ред. С. А. Чукут. – К.: Вид-во НАДУ, 2008. – 136 с.
16. 100 міст – крок вперед. Моніторинг впровадження інструментів електронного урядування, як основи надання адміністративних послуг в електронному

вигляді / І. С. Куспляк, А. О. Серенок; за заг. ред. І. С. Куспляка. – Вінниця: ГО «Подільська агенція регіонального розвитку», 2014. – 86 с.

17. Біла книга «Електронна взаємодія» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.cst.org.ua/docs/WhiteBook/white_book.doc. – Назва з екрану.

18. Оцінка електронної готовності України, 2013 р. / Національний центр електронного урядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nc.gov.ua/menu/publications/doc/elektronn_urad/E-ocinka-2013.pdf.

19. Сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку в Україні електронних адміністративних послуг: аналітична записка / Національний інститут стратегічних досліджень. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1716/>. – Назва з екрану.

20. Перелік засобів технічного захисту інформації, дозволених для забезпечення технічного захисту державних інформаційних ресурсів та інформації, вимога щодо захисту якої встановлена законом (станом на 15 серпня 2016 року). – Режим доступу: www.dsszzi.gov.ua/dstszi/control/uk/publish/article?art_id=234237&cat_id=39181. – Назва з екрану.

21. Стратегія національної безпеки України: затверджена Указом Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України» від 26 травня 2015 року № 287/2015. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>

22. Ляшенко І. О. Європейські критерії безпеки інформаційних технологій / І. О. Ляшенко // Сучасні інформаційні технології у сфері безпеки та оборони. – 2012. – № 1 (13). – С. 84 – 86.

23. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: Розпорядження КМУ від 20.09.2017 № 649-р.

24. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації Розпорядження КМУ від 17.01.2018 № 67-р

25. Про забезпечення реалізації деяких питань цифрового розвитку: Наказ від 09.04.2019 № 24

26. Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам Ради Європи "Про ролі та обов'язки Інтернет-посередників": Міжнародний документ від 07.03.2018 № СМ/Яес(2018)2

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Нормативно-правова база (законодавство, положення, статистичні данні) України.

2. Джерела Інтернет.

a) Асамблея європейських регіонів. Офіційний веб-сайт. – Режим доступу: <http://www.aer.eu/en/home.html>.

b) Директива 2000/31/ЄС від 08.06. 2000 р. Концепція формування системи національних інформаційних ресурсів. – Режим доступу: <http://www.stc.gov.ua>.

c) Директива 2000/31/ЄС від 08.06.2000 р. "Про деякі правові аспекти інформаційних послуг, зокрема електронної комерції, на внутрішньому ринку" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.gipi.internews.ua/ukr/base/ukraine/e_signature/EU_Direct.

d) Інформаційні матеріали сайту представництва ООН в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.kiev.ua/ua/undp /arias/project.php?id=31>.

e) Інформаційні матеріали сайту "Електронна Україна" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.e-ukraine.org.ua>.

f) ЛігаБизнесИнформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.liga.net.

g) Ресурсний центр розвитку громадських організацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://issuu.com/gurtrc/docs>.

h) Словник з регіональної політики / Офіційний сайт Інституту регіональних та євро інтеграційних досліджень "ЄвроРегіо Україна". – Режим доступу: <http://www.eru.org.ua/sndex.php?page=883>

- i) Асамблея європейських регіонів. Офіційний веб-сайт. – Режим доступу: <http://www.aer.eu/en/home.html>.
- j) Міністерство та Комітет цифрової трансформації України Офіційний веб-сайт. – Режим доступу: <https://thedigital.gov.ua/ministry>.
- k) Державні послуги онлайн. – Режим доступу: <https://plan.diiia.gov.ua/>
- l) Система електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів (система інтеперабельності в Україні «Трембіта»). . – Режим доступу: <https://trembita.gov.ua/ua/projects/trembita-vzayemodiya-reyestriv>
 - Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>
 - Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>
 - Бібліотека ХНТУСГ. URL: <https://library.khntusg.com.ua/>
 - Електронна бібліотека. URL: <http://lib.meta.ua/>
 - Студентська електронна бібліотека URL: <http://www.lib.ua-ru.net/>
 - Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>
 - Державна служба статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>